

Ajankohtaista MARC 21 –formaattista

KATVE-kokous 5.3.2024

Minna Kantanen, Kansalliskirjasto

MARC 21 –formaatin kuulumisia

- MARC 21 –formaatin ylläpidossa resurssipulaa syksyllä 2023
- Uusi MARC 21 –koordinaattori Risto Mikkonen aloitti 8.1.2024
- RDA-sovellusohjeet ja muut kuvailun ohjeet siirrettiin HY Wikistä Xwikiin 15.2.2024, koska Helsingin yliopisto luopui Confluence-wikin käytöstä kustannussyistä.
 - [Uutinen kuvailuohjeiden siirrosta](#), josta löytyvät uudet osoitteet
 - Myös [MARC 21 på svenska](#) siirtynyt uuteen osoitteeseen

MARC 21 –formaatin päivityksistä

- MARC 21 –formaatti päivittyy 2 kertaa vuodessa (kaikki päivitykset [Kongressin kirjaston sivulla](#))
 - Uusia kenttiä/osakenttiä lisätään
 - Päivitykset voivat sisältää myös kenttien/osakenttien poistoja formaatista
 - Päivitykset käännetään suomeksi ja ruotsiksi Kansalliskirjastossa
 - Ruotsinnosten osalta on tehty yhteistyötä Åbo Akademin kirjaston kanssa 2020-2023
 - Tiedot käännöksistä julkaistaan MARC 21 formaatin asiakaswikin sivulla [Ajankohtaista](#)
 - Päivitysten muutokset kuvailuun ja uusien kenttien/osakenttien käyttöönotto:
 - Kuvailun asiantuntijaryhmät (Kumea, Muusa, Sisku) vastaavat formaattipohjaisista kuvailuohjeista
 - Jos muutokset koskevat vain kuvailutiedon tallentamistapaa, ne voidaan ottaa käyttöön heti
 - Käyttöönotto on hitaampaa, jos uudet kentät/osakentät on ensin lisättävä kirjastojärjestelmiin tai tarvitaan takautuvia konversioita
- Metatiedon yhteentoimivuus kansallisesti ja kansainvälisesti

Update 33 (November 2021) tilanne

- Muutokset [MARC 21 –asiakaswikissä](#)
- Sovellusohjeet on päivitetty osittain
- Käyttöönottoa valmistellaan:
 - Kenttä 340 - Fyysinen tallenne
 - uusi osakenttä #l – Sidosasu, johon voi merkitä sidosasun tai sidostyyppin kontrolloidusta sanastosta
 - Uuden RDA:n mukaiset termit tulossa Metatietosanastoon
 - Kentän 490 - Sarjamerkintö ei lisäkirjausmuodossa uudet osakentät:
 - #y - Virheellinen ISSN-tunnus
 - #z - Peruttu ISSN-tunnus

Update 34 (July 2022) poimintoja 1/2

- Muutokset [MARC 21 –asiakaswikissä](#)
- Päivitys sisältää useita uuteen RDA:han liittyviä lisäyksiä
 - Uusi kenttä 387 - Edustavan ekspression ominaisuudet
 - Edustavaan ekspression liittyviä uusia indikaattoreita
 - Kenttä 382 – Esityskokoonpano
 - Kenttä 384 - Sävellaji
 - Tietojen proveniensi
 - uusi osakenttä melkein kaikkiin kenttiin – useimmiten osakenttä \$7 (joskus myös \$y, \$l tai \$e)
 - Nämä osakentät olivat jääneet puuttumaan ruotsinkielisestä käännöksestä, mutta ne on lisätty jo mukaan.

Update 34 (July 2022) poimintoja 2/2

- Kenttä 856 - Elektronisen aineiston sijainti ja käyttö
 - Uusia osakenttiä, joihin tallennetaan kappalekohtaisia pääsyrajoitustietoja
 - \$l - Rakenteistettu pääsyrajoitustieto (T)
 - \$n - Pääsyrajoituksen ehdot (T)
 - Osakenttien \$l ja \$n tiedot vastaavat kenttään 506 tallennettavia tietoja
 - Uusia osakenttiä, joihin tallennetaan kappalekohtaisia käyttörajoitustietoja
 - \$r - Rakenteistettu käyttörajoitustieto (T)
 - \$t - Käytön ja kopioimisen ehdot (T)
 - Osakenttien \$r ja \$t tiedot vastaavat kenttään 540 tallennettavia tietoja

Update 35 (December 2022) poimintoja

- Muutokset listattu [MARC 21 –asiakaswikissä](#)
- Kenttä 856 - Elektronisen aineiston sijainti ja käyttö
 - Kentän ohjeistus muuttunut
 - Uusia osakenttiä
 - \$g - Pysyvä tunniste
 - \$h - Toimimaton URI
 - Kentän kakkosindikaattorin määritelmä ja indikaattorin arvot muuttuneet, myös uusia arvoja lisätty
 - Kakkosindikaattori ilmaisee "Kenttään 856 merkityn verkkoaineiston suhde tietueessa kuvailtuun aineistoon."
 - Uudet arvot:
 - 3 - Kuvailun kohteen osakohde
 - 4 - Kuvailun kohteen osakohteen toinen versio

Update 36 (July 2023) poimintoja

- Muutokset listattu [Kongressin kirjaston sivulla](#)
- Päivitysten lähes valmis, ruotsinnois tulossa
- Uudet kentät:
 - 361 -Structured Ownership and Custodial History (R)
 - 857 - Electronic Archive Location and Access (R)
- Lisätty osakenttiä
 - Kenttään 041 lisätty \$3 - Aineiston osa, jota tiedot koskevat
 - Useampaan kenttään listätty osakenttiä \$0 \$1 ja \$5

Update 37 (December 2023) poimintoja

- Muutokset listattu [Kongressin kirjaston sivulla](#)
- Uudet kentät:
 - 023 - Cluster ISSN
- Kentästä 022 muutokset poistettu osakentät
 - \$I ISSN-L
 - \$m Canceled ISSN-L
- Lisätty osakenttä
 - Kenttään 532 – Huomautus saavutettavuudesta lisätty \$3 - Aineiston osa, jota tiedot koskevat
 - Lisätty suomalaisten ehdotuksesta

MARC 21 –formaatin päivitysten käännösten tilanne

Päivitys	suomennos	ruotsinnos
Update 33 (November 2021)	valmis	valmis
Update 34 (July 2022)	valmis	valmis
Update 35 (December 2022)	valmis	valmis
Update 36 (July 2023)	loppusuoralla	tulossa
Update 37 (December 2023)	tulossa	tulossa

MARC 21 ja uudistunut RDA (Official RDA)

- Uudistuneen RDA:n käyttöönotto on askel kohti linkitetyn (meta)tiedon tuotantoympäristöä.
- Tällä hetkellä vielä käytössä Original RDA sekä Suomessa että kansainvälisesti.
- Viime vuosina MARC 21 -formaattiin on lisätty useita kenttiä ennakkoiden uuden RDA:n käyttöönottoa kuvailussa.
- Uudistunut RDA Toolkit on käyttöönotettavissa kirjastoissa, kun [formaattipohjaiset sovellusohjeet](#) ja [Metatietosanasto](#) päivitetään uudistuneiden kuvailusääntöjen mukaiseksi vuoden 2024 aikana
 - Sovellusohjeiden päivitys tehdään kuvailun asiantuntijaryhmissä (Kumea, Muusa, Sisku)
 - Metatietosanasto päivitetään Kansalliskirjastossa

www.kansalliskirjasto.fi